

**Textos documentals sobre
les relacions de veïnatge entre
Solivella i Cervera (1427-1457)**

Josep M. Llobet Portella

Textos documentals sobre les relacions de veïnatge entre Solivella i Cervera (1427-1457)

Josep M. Llobet Portella

Universidad Nacional de Educación a Distancia. Centre Associat de Cervera.
Canceller Dou, 1
25200 Cervera

Paraules clau: Solivella, Cervera, règim municipal, veïnatge, segle XV.

Abstract:

A partir de diversos documents, es mostra un conflicte entre vilatans de Solivella, la senyora de Solivella i del seu batlle. La gent originària de Cervera demana ésser inscrita a Cervera pels mals tractes rebuts a Solivella.

A partir de diferentes documentos, se muestra un conflicto entre villanos de Solivella, la señora de Solivella y de su alcalde. La gente originaria de Cervera, pide ser inscrita en Cervera por los malos tratos recibidos en Solivella.

Introducció

En aquest article oferim la documentació que hem pogut localitzar a l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera –trenta-set textos– referent a les relacions de veïnatge que van mantenir les poblacions de Solivella i Cervera durant una bona part del segle XV. És evident que només és una part de la documentació existent i que una tasca de recerca minuciosa –que ara no podem fer– posaria a la llum nous textos. Amb tot, creiem que els documents transcrits i breument comentats permeten conèixer alguns dels aspectes d'aquelles relacions de veïnatge que, si bé en general resultaren beneficioses per les dues parts, no deixaren d'ocasionar problemes puntuals tant a les autoritats certerines com als habitants de Solivella, que s'havien acollit als pactes de veïnatge amb Cervera.¹

¹ Foren moltes les poblacions que, en aquell temps, establiren pactes de veïnatge amb Cervera. Els procediments de veïnatge i els títols d'algunes articles sobre aquest tema es poden veure a: Josep M. LLOBET PORTELLA, «Correspondència oficial entre Cervera i Montblanc durant el segle XV», *Aplec de Treballs*, 23 (2005), p. 33. D'altra banda, el nostre article «Algunes dades documentals sobre Conesa (1425-1645)», publicat a *Recull*, 10 (2006), conté un apartat dedicat a les relacions veïnals entre aquesta població i Cervera.

1. Els primers intents de veïnatge

La primera notícia que tenim correspon al dia 18 de març de 1427, data en la qual es presentaren davant el consell ordinari de Cervera mitja dotzena d'homes de Solivella i, en nom de la universitat d'aquest lloc, demanaren que acceptessin els habitants de Solivella com a veïns de Cervera. El consell cerverí acordà que una comissió estudiés la petició i, en cas que el veïnatge fos factible, s'establís de la manera més profitosa possible (vegeu document número 1).

Deu dies després, tornaren a comparèixer davant les autoritats cerverines alguns homes de Solivella i plantejaren un problema que darrerament havia sorgit: algunes famílies de Solivella havien anat a viure a Conesa i als Prats de Rei i aquestes persones, si bé volien ser veïns de Cervera, preferien romandre en la població on ara vivien. En canvi, altres famílies es traslladarien de bon grat a Cervera, sobretot tenint en compte que el lloc de Solivella, segons era dit, "havia de venir a execució" –aquesta expressió potser fa referència a l'execució d'alguna sentència o decisió que podia ocasionar pèrdues econòmiques als habitants del lloc– i, en conseqüència, llurs béns es podrien veure afectats negativament.² El consell cerverí, per tal de donar solució al problema plantejat, acordà concedir llibertat perquè els nous veïns poguessin venir a Cervera o restar a la població on vivien (vegeu document número 2).

Malgrat aquestes facilitats que donaren les autoritats cerverines perquè els habitants de Solivella es fessin veïns de Cervera, sembla que, en aquell temps, no s'arribà a cap acord.

2. L'inici del veïnatge

Tretze anys després d'aquell intent fallit d'entrar en veïnatge, un bon nombre d'habitants de Solivella –més de trenta– sol·licitaren a les autoritats cerverines que els acceptessin com a veïns. El consell, reunit el dia 4 de febrer d'aquell any 1440, acordà donar facultat als paers per reunir-se amb els sol·licitants i comunicar-los les condicions sota les quals s'havia d'establir aquest veïnatge (vegeu document número 3).

Que aquesta vegada els pactes de veïnatge es pogueren fàcilment concertar, ho indiquen dues cartes datades el dia 19 de març d'aquell any que després comentarem, una adreçada a la senyora de Solivella, que es deia Eufrasina i era vídua del cavaller Ramon Berenguer de Llorac, antic senyor d'aquest lloc,³ i l'altra a Bertran de Vilafranca. En totes dues cartes, els paers cerverins fan referència als veïns de Cervera que habiten a Solivella.

² El lloc de Solivella havia estat venut pel rei Alfons el Magnànim, l'any 1424, a Ramon Berenguer de Llorac, que n'esdevingué senyor.

³ L'any 1433, Ramon Berenguer de Llorac encara era viu.

3. Una disputa que acabà en compromís

Un dels motius que possiblement tingueren els habitants de Solivella per fer-se veïns de Cervera degué ser el mal tracte que els donaven la senyora i, per ordre seva, el batlle. Atès que aquests abusos continuaren després de fer-se veïns, les autoritats cerverines hagueren forçosament d'intervenir.

Aquesta intervenció de les autoritats cerverines s'originà en rebre un escrit dels habitants de Solivella que eren veïns de Cervera amb el qual els comunicaven que la senyora Eufrasina i el seu batlle els estaven maltractant contínuament, cosa que feien de diverses maneres: entre d'altres, negant-se a reconèixer els jurats anuals, elegits en la forma acostumada, la vigília de Nadal de l'any anterior –en aquell temps el dia de Nadal era el primer jorn de l'any–, estant-se de manar que es reunís el consell general de la població malgrat les peticions fetes en aquest sentit, rebutjant intervenir en la liquidació de deutes i prenent als veïns les hortalisses dels horts i la palla dels pallers. Els paers de Cervera, atès que estaven obligats a defensar els veïns de la vila, el dia 19 de març d'aquell any 1440 escriviren a la senyora de Solivella i el seu batlle pregant-los que posessin fi a les vexacions denunciades (vegeu. document número 4).

Aquell mateix dia –com hem dit–, els paers cerverins escriviren també a Bertran de Vilafranca, que era castlà de Montblanc, demanant-li que respectés el privilegi que tenien els veïns de Cervera que vivien a Solivella de no estar obligats al pagament de l'impost anomenat “dret dels còps”, que consistia en haver de donar la quantitat de blat que cabia en una mesura dita còp per cada quartera d'aquest cereal que era venuda dins la vila de Montblanc (vegeu document número 5).

Malgrat que, en resposta a la carta tramesa el dia 19 de març pels paers de Cervera a la senyora de Solivella, aquesta, el dia 2 d'abril, els contestà tot dient-los que estava disposada a complaure'ls, el cert és que no modificà les seves actuacions envers els veïns de Cervera que vivien a Solivella. Per la qual cosa, deu dies després, els representants dels esmentats veïns es tornaren a presentar davant les autoritats cerverines demanant llur protecció. Aquesta vegada portaven un extens memorial de greuges escrit en llatí perquè els cerverins es fessin ben capaços de les constants vexacions que els feia la senyora de Solivella. Els paers de Cervera, aquell mateix dia, escriviren a Eufrasina i el seu batlle dient-los, una vegada més, que cessessin en llurs actuacions vexatòries (vegeu document número 6).

En veure que la disputa entre la senyora de Solivella i els veïns de Cervera que vivien en aquell lloc no s'acabava, les autoritats cerverines pensaren que la millor solució seria que les dues parts arribessin a un compromís que poses fi a la susdita disputa. Amb la finalitat que això es portés a terme, el dia 15 de juliol de 1440 escriviren dues cartes, una a Bertran de Vilafranca, castlà de Montblanc, que, com després veurem, era un dels tutors i curadors dels fills del difunt Ramon Berenguer de Llorac, el qual havia estat senyor de Solivella, i l'altra als esmentats veïns (vegeu documents números 7 i 8).

No obstant els esforços de les autoritats cerverines, l'acord entre les dues parts litigants no fou possible. Ni els veïns volien acceptar el compromís (vegeu

document número 9) ni la senyora o el seu batlle deixaven d'actuar d'una forma arbitrària, malgrat aparentessin sotmetre's als requeriments dels paers cerverins (vegeu documents números 10, 11, 12 i 13). Finalment, però, davant la pressió dels paers cerverins, durant els primers mesos de l'any 1441 els veïns acceptaren el compromís, el qual les autoritats cerverines havien fet redactar en forma de sentència (vg. documents números 14 i 15).

A partir d'aquest moment, les intervencions dels paers de Cervera d'aquell any 1441 i els del següent se centraren, principalment, en la correcta interpretació de les disposicions d'aquesta sentència i en afavorir els seus veïns de Solivella. També els aconsellaren la manera de liquidar les despeses contretes durant el temps que havien pledejat i la forma de prestar l'homenatge de fidelitat als tutors de l'hereu de Ramon Berenguer de Llorac, antic senyor de Solivella (vegeu documents números 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 27).

4. Organització de la host local

Si bé els veïns de Cervera que vivien a Solivella havien estat protegits, com hem vist, per les autoritats cerverines, cosa que els havia reportat alguns beneficis, a partir del mes de maig de 1442 se'ls demanà que, com a contrapartida, organitzessin una host local —o sigui, reunissin un petit grup de soldats— per tal d'acompanyar la host cerverina i les que s'hi afegirien provinents d'aquelles poblacions que també tenien habitants que eren veïns de Cervera en una possible expedició militar contra l'abat de Ripoll (vegeu documents números 22, 23, 24 i 26). Amb tot, no sabem que aquesta projectada campanya es portés realment a terme.

5. Intents de posar fi al veïnatge

L'any 1445, s'iniciaren una sèrie de gestions amb la finalitat de posar fi al veïnatge dels habitants de Solivella. Així, el dia 30 de març d'aquell any, es presentà davant el consell de seixantena cerverí Bertran de Vilafranca, el qual era —ja ho hem dit abans— un dels tutors i curadors dels fills del difunt Ramon Berenguer de Llorac, en altre temps senyor de Solivella. L'esmentat Bertran de Vilafranca portava certes cartes, una d'elles de la reina, en les quals es demanava alliberar els habitants de Solivella dels seus compromisos de veïnatge que tenien amb Cervera. Atès que ja era molt tard, el consell acordà deixar-ho pel dia següent i, en efecte, l'endemà Bertran de Vilafranca tornà a comparèixer davant el consell de seixantena cerverí per esperar la seva resposta. Els membres d'aquest consell, però, no volgueren pronunciar-se sobre el cas i decidiren que la proposta presentada per Bertran de Vilafranca fos examinada per una comissió i que després el consell ordinari acordés allò que cregués convenient (vegeu documents números 28 i 29).

Encara que l'esmentat consell ordinari cerverí, reunit el dia 2 d'abril d'aquell any 1445, acordà per majoria que es fes pagar la major quantitat possible de diners als veïns de Cervera que habitaven a Solivella i que després es cancel·lés

aquest veïnatge, quatre dies després el mateix consell decidí, també per majoria, que el susdit veïnatge fos mantingut, però que es disminuís la pensió que els veïns pagaven, la qual cosa fou comunicada pocs dies després a Bertran de Vilafranca (vegeu documents números 30, 31 i 32).

Un nou intent de trencar el veïnatge es produí l'any 1449. En aquell temps, l'hereu de Ramon Berenguer de Llorac ja devia haver assolit la majoria d'edat, ja que hom parla del senyor de Solivella. La petició, si bé no fou rebutjada explícitament, tampoc va ser acceptada, de manera que, l'any 1457, els veïns de Cervera que vivien a Solivella encara pagaven els drets de veïnatge (vegeu documents números 33, 34, 35, 36 i 37).

6. Habitants de Solivella veïns de Cervera (1440)

Els habitants de Solivella que l'any 1440 consten com a veïns de Cervera són els trenta-tres següents:

Agustí, Miquel.	Granell, Francesc.
Albinyana, Joan.	Granell, Simó.
Aleu, Antoni, major.	Guerau, Miquel.
Aleu, Antoni, menor.	Isern, Bartomeu.
Aleu, Joan, menor.	Llobera, Francesc.
Arenes, Pere d'.	Llor, Antoni.
Arnet, Macià.	Malet, Antoni.
Barrufet, Arnau.	Malet, Miquel.
Barrufet, Berenguer.	Martí, Pere.
Bellisén, Joan.	Montseny, Jaume, major.
Bonany, Bernat de.	Muntanyola, Bernat.
Coscollosa, Joan.	Muntanyola, Joan de.
Ferrer, Bartomeu.	Prats, Joan, major.
Ferrer, Ramon, menor.	Prats, Joan, menor.
Granell, Andreu.	Salvador, Bernat.
Granell, Arnau.	Silva, Joan de.
Granell, Bernat.	

7. Textos documentals

1

1427, març, 18. Cervera

El consell ordinari de Cervera, atès que els habitants de Solivella demanen entrar en veïnatge amb Cervera, acorda que una comissió estudiï aquesta petició.

[Arxiu Històric Comarcal de Cervera (= AHCC), Fons Municipal, *Consells*, 1427, f. 41.]

En lo qual consell fonch proposat per los honorables pahers dients que ací són venguts cinch ho sis prohòmens del loch de Çolivella dients que ells són ací en nom de la universitat del dit loch e que, si a ells dits honorables pahers e consell d'aquesta vila és plasent, ells e tota la universitat del dit loch de Çolivella volen ésser vehins d'aquesta vila. Per què preguaren a ells dits pahers que·ls plàcie acordar si·ls rehebran en vehins ho no, quar ells són prests e aparellats de fer ço que a ells plaurà e·s poran concordar e altres universitats vehines d'aquesta vila acostumen de fer. Per què ells ho reporten en lo present consell si·ls rehebran en vehins ho no.

Sobre açò lo dit consell volch e acordà que açò sie rehemès als honorables pahers e al advocat de la vila, a mestre Jacme Gibert, Ramon Ferrer, Anthoni d'Òdena, Berenguer de Graells e Domingo Rocha [e] Guillem de Salaverd, los quals ho la maior partida d'ells vegen si·ls poran rehebre en veynatge sens sindicat del dit loch, ab forma de senyor, ho no. E, si troben que·ls puguen rehebre, que·ls reheben en aquella millor manera e més profitosa que poran, a consell de tots los dessús nomenats o la maior partida d'ells, a la vila.

2

1427, març, 28. Cervera

El consell ordinari de Cervera acorda que els habitants de Solivella que es vulguin fer veïns de Cervera siguin acceptats i que també ho siguin els que han anat a viure a Conesa o als Prats de Rei.

[AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1427, f. 48.]

En lo qual consell fonch proposat per lo honorable en Ramon Solsona, notari, dient que ací són venguts certs hòmens del loch de Çolivella, los [quals] se volrien fer vehins d'aquesta vila si als regidors d'aquella serà plaent, emperò que hic són alscons qui, si han transportar lur domicili ho habitació, han ja heretats

de béns alguns a Conesa e altres als Prats del Rey, los quals lochs són en veynatge d'aquesta vila, e volrien, si possible és, que no·ls calgués venir en aquesta vila, mas que pusquen habitar en los dits lochs e fer les servituts que les dites viles han e són tengudes fer a la dita vila. E són altres qui de bon grat vendran estar ací, dients que no hajen intenció que los dits hòmens se facen vehins per barats que en ells sien, mas fan-ho per ço que lo dit loch de Çolivella, segons se diu, deu venir a execució e que ells, qui són hòmens mercantívols e plans, volrien guardar que lurs béns no fossen scabrantejats ne mal menats. Per què supliquen lo present consell que y vulle acordar e fer a aquells bona resposta.

Sobre açò lo dit consell volch e acordà que los hòmens de Çolivella qui-s vullen fer vehins d'ací, que aquells tals qui ací se'n volran venir star que sien rehebuts e mantenguts segons los altres vehins, e los altres qui volen estar a Conesa ho als Prats que los dits lochs dels Prats e de Conesa los reheben segons los altres. E la vila face vers ells ço que deie e no pus.

3

1440, febrer, 4. Cervera

El consell ordinari de Cervera acorda facultar els paers per comunicar als habitants de Solivella que es volen fer veïns de Cervera les condicions d'aquest veïnatge.

[AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1440, f. 27 v.]

Ítem fonch proposat en lo dit honorable consell per alguns hòmens de Çolivella dient que, si al honorable consell ere placent rehebre a ells, ab d'altres, en nombre de XXX en sus, en vehins de la vila de Cervera, ells, ab tots los dessus dits e per ventura encara més, se faren vehins de aquesta vila en aquesta manera, però que, atès que ells són pagessos e no-s poden axí leument mudar ab les possessions de què han a viure, que ells donarien certa cosa quiscun any per rahó del llur vehinatge e que no·ls calgués mudar axí prestament llurs habitacions. Per què·ls plàcie vullen acordar en açò, car ells són prests de concordar-se ab ells e fer-se vehins.

Sobre açò lo dit consell volch, acordà e ordonà que açò sie remès als dits honorables pahers que parlen e practiquen ab los dits hòmens de Çolivella si poran fer que se'n vinguen star ací e, si açò no voldran fer, que·ls sie dit per los dits pahers que la vila no·ls deffendrie de negunes qüestions ni debats que fins vuy haien haüts ab llurs senyors ni ab altre, mas, si d'ací avant los ne movien, que, en tal cas, la vila los deffendrie. E, en aquesta manera, que·ls prenguen, però que-n traguen aquell millor partit e més quantitat que poran, e ab bons capítols, en forma que la vila se'n puxe millorar, car lo present consell ho remet als honorables pahers en la manera dessus dita.

1440, març, 19. Cervera

Els paers de Cervera demanen a Eufrasina, vidua del cavaller Ramon Berenguer de Llorac i senyora de Solivella, i al batlle d'aquest lloc que posin fi a les vexacions que ocasionen als habitants de Solivella que són veïns de Cervera.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 16 i paper adjunt.]

A la molt honorable madona Euffresina de Lorach o a son procurador e al honrat lo batlle de Çolivella.

Molt honorable madona e honrat sènyer, certiffican-vos com vuy, que tenim dehenou dies del present mes de març e any daval scrit, davant nosaltres són compareguts en Berenguer Barruffet e Johan Coscollosa, vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, e en nom lur propri e com a procuradors, segons han affermat, d'en Jachme Muntseny, major de dies, Anthoni Lor, Miquel Guerau, Bernat Salvador, Johan Prats, major de dies, Johan Prats, menor de dies, Johan Bellisé, Johan Albinyana, Johan de Silva, Bernat Muntanyola, Arnau Barruffet, Miquel Malet, Miquel Gostí, Anthoni Malet, Pere Martí, Pere d'Arenes, Simon Granell, Barthomeu Ffarrer, Macià Arnet, Anthoni Aleu, menor de dies, Barthomeu Isern, Bernat Granell, Arnau Granell, Andreu Granell, Bernat de Bonan, Ffrancesch Lobera, Johan de Muntanyola, Ramon Ffarrer, menor de dies, Ffrancesch Granell, Joahn Aleu, menor de dies, Anthoni Aleu, major de dies, vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, e, en los dits noms, han presentada una cèdula de paper escrita del tenor següent:

«Com los hòmens de Çolivella vehins de la vila de Cervera e vassalls del senyor rey sien vexats e maltractats per lo batlle de Çolivella e per la senyora de aquella e que axí se diu en moltes maneres: Primerament, en no voler-los admetre los jurats elets en la forma acustumada, per l'any present, ans de Nadal ençà, strigue la dita vila o loch de Çolivella sens jurats, hoch lo dit batlle no voll aplegar ho manar consell general en la dita vila segons és acustumat e ere e solie fer com request n'ere, hoch no vulle executar los deutes de la vila com n'és request, donant algunes rahons fort flagues e no justes, segons se mostre per carta e cartes públiques, e moltes altres novitats fer, segons se pot clar mostrar. Més avant, la dita senyora, sens alguna satisfacció, se pren los béns dels dits hòmens, axí com ortalices dels horts, e arrencant-ho tot, o en companya sua, prenent-se'n encara pallés e altres béns dels dits hòmens sens satisfacció alguna. E inventariu los béns dels dits hòmens e aquells penyor e se prenga sens causa justa. E, sobre açò o sobre la major partida, jatsie lo dit batlle request [per] los dits hòmens e encara scrit per part de vosaltres, molt honorables senyors, mossèn lo batlle e pahérs de la vila de Cervera, que revocàs lo dit batlle e senyora de Çolivella los dits greuges e enantaments contra los dits hòmens fets, enperò no u han volgut fer, ans vos an scrit ab letra donant rahons frívoles. E, no proceint de dret ne stant, axí en veritat parlant, ab deguda honor, e

com los dits hòmens stiguen vexats e maltractats e continuadament sien pus maltractats que may ne abans, per tant los dits hòmens vehins de la dita vila de Cervera e vasals del senyor rey, recorrent a vosaltres, dits senyors de batlle e pahers de la dita vila de Cervera, als quals se pertany defenre los opressos e vexats vehins de la dita vila e vasals del senyor rey, vos supliquen e requeren que all dit batlle e senyora de Çolivella façats revocar e tornar a loch los greuges e opressions damunt dites e altres que-s mostren ésser fetes al dits vehins de Cervera e vasals del senyor rey, com axí per justícia fer o degan en defensió de aquelles, e açò reputaran a gràcia singular».⁴

E, lesta aquella, encara de paraula nos han ab gran instància requests que-ls deyam deffenre e mantenir de les vexacions, inquietacions e sobres que-ls feu, segons affermen e segons diuen, e som tenguts deffenre e mantenir los altres vassalls e regalies del senyor rey vehins de aquesta vila en virtut dels privilegis a la universitat e singulars de aquesta vila de Cervera per los il·lustres reys de gloriosa memòria atorgats. E nosaltres, vista la sobre dita cèdula e hoyda la dita lur requesta, la qual nos par ésser justa e consonant a rahó, havem deliberat scriure-us la present, pregant-vos affectuosament les vexacions e greuges que fets o ffets fer als dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila revoquets o revocar ffaçats, segons devets e sots tenguts, maiorment com los dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila a vós, molt honorable madona, ni a vós dit batlle ni a algun altre singular de aquex loch en alcuna cosa no sien tenguts ni obligats, offerint-vos encara a major cautel-la que, si los dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila a vosaltres ni a qualsevol altre de aquex loch en alcuna cosa seran tenguts ni obligats, de fer-los fer la rahó planament e sens malícia alcuna de tot ço que tenguts sien. E, si plasant vos serà, per lo portador de la present hayam aquella bona resposta que de vosaltres infal·liblement speram. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a XVIII dies de març del any M CCCC XXXX.

Madona molt honorable, los pahers de la vila de Cervera a tot honor vostre prests.

5

1440, març, 19. Cervera

Els paers de Cervera demanen a Bertran de Vilafranca, castlà de Montblanc, que respecti el privilegi que tenen les persones veïnes de Cervera que habiten al lloc de Solivella de no estar obligades al pagament d'un determinat impost.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 17 v.]

Al molt honorable e molt savi lo sènyer en Bertran de Vilafrancha, castlà de Muntblanch, e, en absència sua, al honrat en Guim Sahuch, plegador dels còps de Muntblanch.

⁴ L'original d'aquest document copiat es troba adjunt.

Molt honorable e molt savi sènyer. Segons per relació a nosaltres feta per en Berenguer Barruffet e Johan Coscollosa, vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, havén entès com vós o vostre plegador o plegador dels cóps que vós prenets aquí en la vila de Muntblanc pren a els e a als uns altres vassalls del senyor rey e vehins de aquesta senyor vila habitants en lo loch de Çolivella cóps dels blats que venen en la vila de Muntblanch, no contrastant que per ells sie al·legat que són ffranchs de cóps e tots temps són stats ffranchs e per lo vostre plegador los és stat replicat que no·ls servarie alguna ffranquesa que hagen, attès que los dits hòmens no són hòmens de Çolivella, ans són vassalls del senyor rey e vehins de la vila de Cervera. De què, sènyer molt honorable, si axí és, som fort meravellats que vós ni qualsevol altre persona vullats axí maltractar ni vexar los vassalls del rey e vehins de aquesta vila que, per rahó de lur vehinatge, per lo qual aconseguen e deuen aconseguir major ffranquesa e libertat que no essent hòmens de Çolivella, e, per gran ffranquesa que haguessen essent hòmens de Çolivella, ara la han molt major, com són vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, car, per bon privilegi de ffranquesa que hage Çolivella, tant bo e tant bastant lo ha aquesta vila. E axí bé·l deffensam e havem acostumat defensar nosaltres com fa Çolivella. Per ço, molt honorable sènyer, havem deliberat scriure-us la present, crehent que vós de açò no sapiats res ni de manament vostre lo dit cullidor o plegador no ho fa ne ho diu, com crehagam fermament que, com que de vós los vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila hagen tota deffensió rahonable, no·n hauran offensió, pregant-vos affectuosament vos plàcie dir al dit vostre cullidor o plegador que tingue e serve als dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila en lur ffranquesa, la qual ells han e deuen haver dels dits cóps, offerint-nos fer per vós semblants coses e majors la hora que·n ne scriurets, pregant-vos, si plasent vos serà, per lo portador de la present haïam aquella bona resposta que de vós infal·liblement speram. E sie la santa trinitat protecció vostra. Scrita en Cervera a XVIII dies de març del any MCCCC XXXX.

Molt honorable sènyer a tot honor vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

6

1440, abril, 12. Cervera

Els paers de Cervera demanen, una vegada més, a Eufrasina, vídua del cavaller Ramon Berenguer de Llorac i senyora de Solivella, i al batlle d'aquest lloc que posin fi a les vexacions que ocasionen als habitants de Solivella que són veïns de Cervera.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 22 v.]

A la molt honorable madona Euffresina de Lorach o a son procurador e al honrat lo batlle de Çolivella.

Molt honorable madona e honrat sènyer, recòrdens no ha molt temps haver-vos escrit ab nostra letra, instants e requerints en Berenguer Barruffet e Joahn Coscollosa, vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, en nom lur propri e com a procuradors, segons affermaren, d'en Jachme Muntseny, major de dies, Anthoni Lor, Miquel Guerau, Bernat Salvador, Johan Prats, major de dies, Johan Prats, menor de dies, Johan Bellissén, Johan Albinyana, Johan de Silva, Bernat Muntanyola, Arnau Barruffet, Miquell Malet, Miquell Gostí, Anthoni Malet, Pere Martí, Pere d'Arenes, Simon Granell, Berthomeu Farrer, Macià Arnet, Anthoni Aleu, menor de dies, Berthomeu Isern, Bernat Granell, Arnau Granell, Andreu Granell, Bernat de Bonan, Ffrancesch Lobera, Johan de Muntanyola, Ramon Ffarrer, menor de dies, Ffrancesch Granell, Johan Aleu, menor de dies, Anthoni Aleu, major de dies, vassalls del senyor rey e vehins de la vila de Cervera, ab la qual vos pregàvem affectuosament les vexacions e greuges que fets o fets fer als dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, les quals vexacions e greuges eren contenguts en una cèdula de paper escrita, la qual los dits Berenguer Barruffet e Johan Coscollosa, en los dits noms, nos presentaren e la qual f[ér]em insertar dins la dita letra, revocassets e revocar fessets, axí com devets e sots tenguts, segons aquestes coses e altres en la dita nostra letra largament e copiosa són vistes contenir, la data de la qual fou en Cervera a XVIII dies del mes de març prop passat del any present e daval scrit, a la qual letra havets respost vós, madona molt honorable, per vostra letra dada en Çolivella a II dies del present mes d'abril, any daval scrit, la qual letra lesta havem vist com vós offeries fer per nosaltres e aquesta universitat totes coses a vós honestes e possibles e com havets assignat jutge als dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila e que, segons aquell declararà, vós vos haurets ab misericòrdia, segons aquestes coses e moltes altres en la dita vostra letra són vistes per estes scrites, mas gens per axò vós ni lo dit batlle de Çolivella no us lexats de les vexacions e inquietacions que fets e fets fer als dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, los quals han informat de dita en poder del honorable batlle de aquesta vila, segons forma de nostres privilegis e pràtica antichada de aquells, per la qual rahó vuy, data de la present, davant nosaltres és tornat comparar lo dit Berenguer Barruffet, vassall del dit senyor rey e vehí de aquesta vila, en nom seu propri e com a procurador de tots los dessús nomenats vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, fahent-nos, en los dits noms, grans clamors de vós, madona molt honorable, e de vós, dit batlle, que-ls feu moltes vexacions, inquietacions e grans sobres sens que ell ni los dits sos principals ni alcú d'ells no són tenguts a vós, madona, en alcuna cosa ni menys han delinquit en lo loch e terme de Çolivella, offerint-se, emperò, que, si en res seran tenguts ni obligats, de fer-vos la rahó planament e sens plet e malícia alcuna. E per ço que mills síam certs de les dites vexacions e inquietacions que a ell e a sos principals són fetes per vosàltres ans presentada, en los dits noms, una cèdula de paper escrita del tenor següent:

«Comparens procurator dictorum vasallorum et vicinorum ville Cervarie coram vobis multum honorabilibus dominis Raymundo Bonanat, Raymundo Ihoannis, Iacobo de Monbrió et Iohanne Guiot, paciari[i]s anni currentis dicte ville Cervarie, dicens quod honorabiles prudencie vestrorum et cuiuslibet vestrum

non ignorant ymmo certum est vobis qualiter post vassallicum et vicinatum factum per predictos procuratorem et alios suos principales, propter oppresiones et vexationes et inquietaciones factas dictis vicinis per honorabilam dominam Eufresinam, uxorem honorabilis Raymundi Berengar[i]i de Lorach, militis, domini loci de Çolivella quondam, tenentem et posidentem dictum locum, fuit iniciatus contra dictam Eufresinam et contra venerabilem Iohannem Ferrar[i]i, baiulum dicti loci de Çolivella, processus defensionis et vicinalis permissus super hiis et aliis infra scriptis iuxta privilegia dicte ville Cervarie, ussus et pratiche ipsorum. Et primo [...].⁵

E, presentada la dita cèdula, ans requests ab gran instància los deffenam e mantingam de les dites vexacions [e] inquietacions que per vós, honorable madona, e per lo dit batlle de Çolivella als dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila fets en lur justícia, segons devem e som tenguts en virtuts dels privilegis per los il·lustres reys de gloriosa memòria a aquesta vila atorgats, ús e pràtica de aquells. E nosaltres, vehent sa requesta ésser justa e consonant a rahó, e, axí mateix, vista la cèdula per lo dit Berenguer Barruffet, en los dits noms, a nosaltres presentada, la qual és damunt inserta, vehent que no podem ni devem deffalir a deffensió dels vassalls e regalies del senyor rey e dels vehins de aquesta vila, per major descàrrech nostre e per posar a vós, madona molt honorable, e a vós, dit batlle, en major culpa, havem deliberat scriure-us la present, requerint-vos ab aquella major instància que podem que, vista la present, vos lexets de les vexacions, inquietacions, molèsties e sobres que fets o fets fer als dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, segons devets e sots tenguts. En altra manera, si açò recusats fer, ço que no crehem, a nosaltres requests, greu que-ns serie, com hayam voler de fer-vos tots plaers e honors a vós e a les coses vostres, no oblidant-nos lo plaer e honor que de vós aquesta vila ha rehebut, mas no podem fallir a les coses per nosaltres jurades ab sagrament e homenatge e vot solemne, covendrà deffendre e mantenir los vassalls e regalies del senyor rey e vehins de aquesta vila, segons podem, devem e bé havem acostumat deffendre e mantenir los vassalls e regalies del senyor rey e los vehins de aquesta vila en virtut dels privilegis per los il·lustres reys de gloriosa memòria a aquesta universitat atorgats, ús e pràtica de aquells, sens que, per aquesta rahó, no us entenem pus scriure sinó en la forma acostumada. Offerint-vos a vós, madona molt honorable, e a vós, dit batlle, que si los dits vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila o alcú d'ells en alcuna cosa seran tenguts ni obligats a vós, madona molt honorable, ni a vós, dit batlle, ni a qualsevol altre singular e habitador de aquex loch, que-ls farem fer la rahó planament e sens plet e malícia alcuna. E, si plasent vos serà, per lo present portador, verguer de la paheria de aquesta vila, hayam aquella bona resposta que de vós, madona molt honorable, e de vós, dit batlle, ab tota confiança speram. Scrita en Cervera a dotze dies del mes de abril del any M CCCC quaranta.

⁵ Segueix la descripció de les vexacions al·legades, que ocupen gairebé cinc pàgines.

Madona molt honorable, los pahers de la vila de Cervera a tot honor e plaer vostre prests.

7

1440, juliol, 15. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta de Bertran de Vilafranca i li comuniquen que han decidit escriure una carta als prohoms de Solivella per tal de demanar-los que fermin un compromís entre ells i la senyora del lloc.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 53.]

Al molt honorable savi, sènyer en Bertran de Vilaffranca.

Molt honorable sènyer, vuy qui tenim XV del present mes de juliol havem de vostra saviesa rebuda una vostra letra, l'afecte [*sic*] de la qual serie com los prohòmens de Çolivella e vehins de aquesta vila posarien o metrien en dilació lo compromís per la senyora e per ells fahedor, posant aquí certes rahons, les quals per causa de prolexitat per la present no curam exprimir, a la qual letra e coses en aquella contengudes vos responem com encara per posar los dits vehins en major càrrech e culpa havem deliberat precissament e peremptòria fer-los e scriure'ls altra letra induhint e encarregants aquells vullen fermar lo dit compromís, axí com aquell qui-ls serà útil e profitós, segons ja per lurs advocats los és stat consellat. E crehem, molt honorable sènyer, que en virtut de aquesta darrera letra los affers pendran bona e verdadera conclusió. E, hon lo contrari, ço que no-s deu creure, en aquest cars los dits prohòmens fahesen, nosaltres ho reportarem en consell, lo qual consell provehirà de remey condencent. E som, honorable sènyer, totesemps [*sic*] prests a vostre voler e honor. Scrita en Cervera a XV de juliol del any M CCCC XXXX.

Prests, honorable sènyer, a vostre honor los pahers de la vila de Cervera.

8

1440, juliol, 15. Cervera

Els paers de Cervera demanen als prohoms de Solivella que trametin una representació d'ells a Cervera per tal de poder parlar sobre la disputa que mantenen amb la senyora del lloc.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 53 v.]

Als honrats los pròmens de Çolivella, vehins de Cervera.

Honrats sènyers, nosaltres romanim certificats per persones dignes de fe com vosaltres no havets acor de exir del debat e qüestió que és entre la senyora de Çolivella e vosaltres, segons ya en part lo discret en Matheu Cornellana nos avie relat o reportat, e, com nosaltres ayam àdura e congoxosa aquexa qüestió e ayam desig per vostre ben avenir prenguéis alguna bona fi e conclusió, per tots aquests sguarts desús dits, vos encaregam e pregam que, encontinent, vista la present, siats en nosaltres hu o dos de vosaltres, ab los quals pusquam conferir nostres intencions, e en açò no agués falla si desigats vostre ben avenir. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a XV de juliol del any M CCCC XXXX.

Los pahers de la vila de Cervera.

9

1440, juliol, 29. Cervera

Els paers de Cervera contesten una carta de Bertran de Vilafranca, castlà de Montblanc, i li comuniquen que dos prohoms de Solivella han estat a Cervera i els hi han dit que no fermanan un compromís amb la senyora del lloc, però que ells actuaran d'una forma justa.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 58 v.]

Al molt honorable e de gran saviesa mossèn Bertran de Vilafrancha, castlà de Muntblanch.

Molt honorable e molt savi mossèn. Una vostra letra rehebem poch dies ha e havem dat càrrech a-n Cornellana de fer-vos resposta, mas, per ocupament de altres fets que nosaltres e ell havem haüts a ffer ab mossèn lo governador, ere-li exit de sment. Certifficam vostra gran saviesa com dos prohòmens de Çolivella són stats ací fahent-nos resposta que ells a present no an de ffer compromès, mas tendran-se per contents haïnt la justícia, que no volen ni demanen altre. Nosaltres havem haüts molts parlaments e rahons ab ells que a present no affreture per letra scriure. Tenim-nos per dit que ells no demanaran sinó rahó hi, hon [no] o ffessen, nosaltres los farem dressar, car no volem que a mà de la vila de Cervera algú deman tort ni sobres ni en tanpoch volem ni consentirem que algú maltracte ni face torts ni sobres als vassalls del senyor rey vehins de la vila de Cervera. E, si alcunes coses a vós mossèn seran plasents, scrits-nos francosament. Scrita en Cervera a XXVIII dies del mes de juliol del any M CCCC XXXX.

Mossèn molt honorable, a tot honor vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

10

1440, agost, 9. Cervera

Els paers de Cervera asseguren a Eufrasina, senyora de Solivella, que no pretenen perjudicar-la pel que fa a la disputa que sosté amb els habitants de Solivella que són veïns de Cervera i li demanen que Bertran de Vilafranca o alguna altra persona vingui a Cervera per poder parlar sobre aquest afer.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 63.]

A la molt honorable madona Euffresina de Lorach, senyora de Çolivella.

Molt honorable madona, bé crehem vos recorde com l'altre dia, a tracte de alcunes notables persones, fò[re]m acorts del debat que és de vós ab alcunes vehins nostres habitants de aquex loch, lo qual acort no és vengut a la conclusió acordada. Aprés és se seguit que nosaltres havem pratichat ab alcunes bones persones de sciència e altres, los quals nos han dit que nosaltres donàvem gran càrrech a tota aquesta vila e dels privilegis de aquella e açò per tant com se diu que jamés fou vista que com és debat de algun baró, cavaller o gentilhome o de altra persona ab vehins de aquesta vila e ho volen metre en poder dels pahers de aquesta vila que no hi acullen altri ni qualsevol altra persona no hi deu cabre, segons forma de nostres privilegis. Per ço, madona molt honorable, si a vós serà plasant de fiar de pahers de Cervera, bé-n serem contents, e podets ésser certa que vostre dret serà ben vist e no us serà fet interès ni injustícia de res ni als vehins, axí matex, e crehem que vós no volets alre. Axí matex, madona molt honorable, som stats informats que vós durant aquest tracte hauriets innovat alcunes coses contra los dits vehins, per ço, madona, afectuosament vos pregam vos plàcie vullats tornar a loch e al primer stat tot ço que innovat havets en los dits nostres vehins tro sie vist si-ls demanats rahó o si-ls fets vexacions. En altra manera, nosaltres no permetriem nostres privilegis fossen perjudicats, ans hauríem a provehir a deffensió de aquells. Si vós, madona, podets donar manera que lo honorable en Bertran de Vilafrancha o algun altre bona persona vingue ací que sàpie vostre dret e que tots ensemps puxam pratichar, tenim-nos per dit de donar tot loch e manera de concordar a vós e als dits nostres vehins e cessaran treballs e despeses a vós e a ells. E d'açò us pregam no hage falle com pus prestament porets. E, si plasant vos serà, hayam vostra presta resposta. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrit en Cervera ut supra.

Madona molt honorable, los pahers de la vila de Cervera a tot vostre honor prests.

11

1440, setembre, 24. Cervera

Els paers de Cervera fan saber als prohoms de Solivella que han parlat amb la senyora d'aquest lloc i els comuniquen que el contingut de la conversa els serà explicat per Mateu de Cornellana, notari de la paeria cerverina.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 73.]

Als honrats los prohòmens de Çolivella, vehins de la vila de Cervera.

Prohòmens, sobre la alterchació e debat que és de vosaltres ab la senyora de aquex loch, ella és venguda ací bé ha vuyt jorns e ha molt parlat e praticat ab nosaltres sobre lo procés que nosaltres, a instància vostra, li fem. A la conclusió, per nosaltres li és stat dit que ella ha a tornar a loch les vexacions e sobres que us fa ho nosaltres no cessarem jamés de procehir e cloure lo procés. A la perfi, ella és venguda a certa submissió, segons vos recitarà en Matheu de Cornellana, notari de la paheria, portador de la present, lo qual sol per aquesta rahó trametem aquí a vosaltres, informat largament dels dits fets. Pregam-vos donets plena fe e crehença a tot ço e quant a vosaltres explicarà de part nostra, axí com si per nosaltres personalment vos ere recitat. E, sobre los fets que us parlarà, donar aquella bona expedició que devets, en forma que no puxe ésser vist vosaltres diffugir a rahó. E no dehim pus per la present sinó que lo sant sperit sia ab vosaltres. Scrita en Cervera a XXIII dies de setembre del any M CCCC XXXX.

Los pahers de la vila de Cervera.

12

1440, novembre, 23. Cervera

Els paers de Cervera demanen a Eufrasina, senyora de Solivella, i al batlle d'aquest lloc que permetin que Francesc Llobera faci les funcions que anteriorment tenia encarregades i que acceptin el compromís que els proposarà Mateu de Cornellana, notari de la paeria cerverina.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 81.]

A la molt honorable madona Eufrasina de Lorach, senyora de Çolivella, e al batlle de Çolivella.

Molt honorable madona e honorable sènyer, devant nosaltres són compareguts an Ffrancesch Lobera e an Johan Coscollosa, vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, dient e afferma[n]t que vós, tota justa causa cessant e sens conaguda de dret, los vexats e inquietats, ço és, que vós e lo batlle per manament vostre

hauria fets alguns manaments e posades certes penes al dit Ffrancesch Lobera, vassall del senyor rey e vehí de aquesta vila, prenent aquell ab segrament e pena ja ell, si sabia o tenia lo libre qui-s appel·la de valias, en altre manera de manifests, que aquell denunciàs e, si aquell tenia, que aquell matés en vostre poder o del batlle, en altre manera que lo dit batlle li exequitaria la pena, la qual li havia posada, de C florins, lo qual Ffrancesch Lobera, vehí dessús dit, tement-se que no fos opprès o agreugat axí de fer-li execució en sos béns, com de presons, e ateses les cominacions que lo dit batlle li fahia, denuncià que ell tenia lo dit libre de vàlues e, ladonchs, per lo batlle li fou menat que ell d'aquí avant tingués aquell per ell dit batlle o de vós, madona, lo qual vehí nostre respòs dient que, com ell tingués lo dit libre per los jurats e prohòmens del dit loch de Çolivella e no pas per lo batlle ne per vós, madona, com en semblants coses vós ni lo batlle no haian may acostumat de entrevenir en sembla[n]ts coses e que ell, sens coneguda de dret, ell no matria lo dit libre en poder vostre ni del batlle ni menys aquell tindria en comanda sinó dels qui comenat-lo-y havien, ço és, los dits jurats de aquex loch en nom de tota la universitat, en tant, duptan-se que lo dit batlle no li volgués procehir contra ell e sos béns sens naguna conexença, dient encara més lo dit nostre vehí que, atès que de totes qüestions qui fossen entre vós, madona, e los nostres vehins de aquí se devia fermar compromís e, sens naguna declaració o sentència, vós o lo batlle los volguessets axí inquietar e vexar. Emperò, ell, per voler fugir a tot escrupol, dix que, pus axí era, que era content aquell tenir en comanda per vós, madona, o del batlle, de la qual comanda lo dit nostre vehí requerí que-n fos presa carta per un notari de Muntblanch qui aquí era. Hoc no res menys com lo dit Ffrancesch Lobera, vassall del senyor rey e vehí de aquesta vila, sia justador del préstech o culla de aquex loch per los jurats e prohòmens elegit e assignat, per lo batlle li és stat fet manament e segrament e pena de C florins que lo capbreu que tenia de lo dit préstech aquell liuràs e matés en vostre poder o del batlle, lo qual vehí nostre diguera que, com ell tingués lo dit libre per los dits jurats e per la universitat de aquex loch e ell agués justats ja gran partida de lo dit préstech, havia dupte que qualche novitat no li fos feta en lo libre. A conclusió de moltes rahons, lo dit nostre vehí, per forsa e dupte de les coses dessús dites, liurà lo dit libre al dit batlle en presència de molts qui y eren presents e fahent-ne levar carta, dient que com ell per força e descret liurava lo dit libre al dit batlle e que axí podia ell tenir en comanda aquest libre com aquell de les valias e que, pus axí era, ab aquesta protestació, lo dit nostre vehí liurà lo dit libre al dit batlle. E après lo dit capbreu li fou comenat ab sagrament per lo dit batlle e que aquell tingués per ell o per vós, madona. Encara més, per força e descret de penes e altres coses fets depositar e pendra informació dels jurats de aquex loch e altres vehins de aquesta vila e encara, ço que pior és, après que han depositat los fets jurar ab sagrament e penes que no diran res de açò que deponen. De què, si axí és, com no poch meravellats, atès que tot vostre debat e qüestió fos ja en avinença de compromís, axí, indogudament, vós vullats maltractar, inquietar e vexar los vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila. Per quèns an raquests ab gran instància los deffenam e mantengam en lur justícia, segons devem e som tenguts deffendre e mantenir los vassalls del senyor rey e vehins de

aquesta vila en virtut de nostres privilegis. E nosaltres, vahent lur raquesta ésser justa e consonant a rahó, havem deslberat scriure-us la present, pregant-vos affectuosament, encontinent, les presents rehebudes, haurets, tornets e tornar fassats los dits llibres al dit Ffrancesch Lobera, vassall del senyor rey e vehí de aquesta vila, en la forma e manera que ja-ls tenia de primer e cancel-lar o fer cancel-lar les cartes e comandes e altres penes en què vuy los té, axí del dit Ffrancesch Lobera com dels altres vehins nostres, com axí fer-ho degats e siats tenguda per justícia, com algú no deu ésser foragitat de possessió sens coneguda de dret e, maiormet, com de la cosa fos ja en cert apuntament de fermar compromís entre vós e ells, e, per aquesta rahó, partí d'ací lo discret Matheu de Cornellana, notari nostre, per pendre lo dit compromís dimarts per lo matí, offerint-vos, emperò, que si los dits vehins o algú d'ells seran tenguts ni obligats a vós, madona, o a algú de aquex loch en alguna cosa, de fer-los fer la rahó planament e sens malícia alguna en tot ço que tengut[s] sien. En altre manera, si açò recusats fer, ço que no pensam, a nosaltres, raquests e forçats, covendrà a deffendre e mantenir los dits Ffrancesch Lobera e Johan Coscollosa e altres de aquex loch vassalls del senyor rey e vehins de aquesta vila, segons podem, devem e bé havem acustumet deffendre e mantenir los vassalls e regalies del senyor rey e vehins de aquesta vila en virtut dels privilegis per los il·lustres reys de gloriosa memòria a aquesta universitat atorgats, ús e pràtica de aquells, sens que per aquesta rahó no us entenem pus scriura sinó en la forma acustumada en deffensió dels dits nostres privilegis e vehins. E, si placent vos serà, per lo portador de la present haïam aquella bona resposta que de vós, madona, e de vós, dit batlle, indubítadament speram. Scrita en Cervera a XXIII de nohembre del any M CCCC XXXX.

Madona molt honorable e sènyer, los pahers de la vila de Cervera a tot vostre honor prests.

13

1440, desembre, 2. Cervera

Els paers de Cervera fan saber a la senyora de Solivella que han assistit a una discussió sostinguda a la paeria ceriverina entre els representants d'ella i alguns habitants de Solivella que són veïns de Cervera i li demanen, d'una banda, que permeti que Francesc Llobera recapti els diners necessaris per pagar els creditors, i de l'altra, que comuniqui als esmentats paers si vol fermar el compromís.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1440, f. 83.]

A la molt honorable madona Euffresina de Lorach, senyora de Çolivella.

Molt honorable madona, sobre les clamors que los vehins de aquesta vila havien fetes de vós, per les quals clamors nosaltres vos havíem scrit, pregant-vos tornassets a loch les vexacions que ells pretenien los haviets fetes, vós havets tramès

ací los honorables en Lorenç Mallol, Johan March e lo batlle vostre de Çolivella per dar rahó de les dites vexacions que los dits vehins pretenien los ffeyets. E, axí mateix, són stats ací en Barruffet, en Lobera, en Granell e en Coscollosa, vehins nostres, als quals nosaltres havíem scrit que hic fossen perquè en presència los uns dels altres les dites vexacion fossen disputades. E, de ffet, en la sala de la paheria de aquesta vila lo fet s'és ben rahonat per uns e per altres e nosaltres los havem ben scoltats a tots. E, vehent que angústia és per cascuna part, havem deliberat scriure-us la present, e açò per spedient que vós, madona, ni lo vostre fill no siats destruhits ni lo loch e hòmens de Çolivella deffets e acabats, pregant a vós affectuosament vos plàcie que, a pregàries de nosaltres e no en altra manera, sens perjudici de vós, madona, e de vostre fill e dels nostres privilegis e procés vehinal e sens perjudici dels vehins, que en Ffrancesch Lobera plech la talla e pach los crehedors, axí del any passat com del present, e la resta, si no haurà pagats los dits crehedors, que la tingue vers si tro sie declarat a qui la restituirà e darà, pregant-vos més avant vos plàcie prestament, com pus presta porets, haíam vostra clara resposta si acordarets de fermar lo compromès o no, segons per lo nostre notari en Matheu de Cornellana, lo qual sol per aquesta rahó trametem l'altre dia a vós, madona, vos fou dit, prometent-vos, madona, que, la hon acordets fermar lo dit compromès, que lo vostre dret e dels vehins, axí matex, serà guardat, sens passió alcuna. E d'açò us pregam no hage falla. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a II dies de deembre del any M CCCC XXXX.

Madona molt honorable, a tot honor vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

14

1441, gener, 18. Cervera

Els paers de Cervera demanen als prohoms de Solivella que fermin un compromís que ha de posar fi a les disputes que sostenen amb la vídua i el fill del cavaller Berenguer de Llorac, que fou senyor del lloc.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1441, f. 3 v.]

Als honrats los pròmens de Çolivella, vehins de Cervera.

Honrat[s] senyors, sobre lo debat o debats o qüestions que són entre la honorable madona Euffresina, muller quòndam del honorable mossèn Berenguer de Lorac, cavaller, senyor de Çolivella, segons se diu, e lo honorable son fill, senyor del dit loch, segons se diu, hereu del dit mossèn Lorach, e vosaltres, trametem a vosaltres lo discret en Bernat Marquilles, notari, qui en loch del discret en Matheu de Cornellana, notari de la paheria de nostra casa, per pendre vostres fermes del compromís que havets a ffermar en nostre poder ab los dessus dits. Per què ab la present vos notificam que, vistes les presents, fermetz lo dit compromís en

poder del dit notari, axí com àrbitres, arbitradors e amigables composadors de tots debats e qüestions que haiats ab la dita madona Euffresina a ab son fill com a senyor, segons se diu, e encara en nom llurs propriis del dit loch de Çolivella, fermant aquell amplament de tots e qualsevol debats e qüestions que sien stats e moures puxen entre vosaltres e la dita madona Euffresina e son fill, fermant lo dit compromís d'ací a la festa de Paschua de la Resurectió de Ihesu Christ, e que pugam porrogar una vegada o dues en aquell temps que a nosaltres serà ben vist fahedor, certificant-vos que, si en la dita ferma no fegets lo dit compromís, que nosaltres de açò reportariem gran desonor e càrrech e vosaltres no menys, com manifestament mostre la dita ferma ésser molt a nosaltres e a vosaltres molt favorable, per què mostrat que nosaltres que som vostra hajuda e protecció no haiam haver aquella en oblit, la qual no entenem haver, si a Déus és plasant, si donchs colpa vostra no era en no fermar lo dit compromís, volent que lo dit compromís sie fermat a tota ordinació e voluntat dels dits honorables pahers, volent que la hon per nós no fos dit en lo dit compromís que cascuna de les parts romangueren en llurs drets e deffensions. E sie la santa trinitat vostra guarda. Scrita en Cervera a XVIII dies de janer del any M CCCC XXXXI.

Los pahers de la vila de Cervera.

15

1441, setembre, 22. Cervera

Els paers de Cervera demanen als prohoms de Solivella que dos d'ells es desplacin a Cervera per tal de poder parlar sobre qüestions d'interès.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1441, f. 78 v.]

Als honrats los prohòmens de Çolivella, vehins de la vila de Cervera.

Prohòmens, segons havem entès, vosaltres havets elegits jurats, segons forma de la sentència e segons hauriets acustumat, però, per alcunes causes, les quals per letra no us podem exprimir, és necessari, ans que no enantets més avant, vos vejats ab nosaltres. Per què us pregam que d'ací dimarts prop vinent dos de vosaltres siats ací perquè puxam parlar ensemps, pregant-vos que d'ací lavors no procehiscats ne enantets en res. E d'açò us pregam no hage falla. Scrita en Cervera a XXII dies de setembre del any M CCCC XXXXI.

Los pahers de la vila de Cervera.

16

1441, setembre, 27. Cervera

Els paers de Cervera demanen a la senyora de Solivella que permeti que un pagament que li han de fer els habitants del seu lloc sigui ajornat.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1441, f. 83 v.]

A la molt honorable la senyora de Çolivella.

Molt honorable senyora, ací són stats n'Andreu Granell e Arnau Granell, en nom lur propri e en nom de tots los altres vehins de aquesta vila habitants en lo loch de Çolivella, e an-nos presentada una cèdula de paper escrita en la qual havem vist que demanen e requeren a nosaltres que interpretrem certs capítols en nostra sentència contenguts e specialment hun capítol en lo qual se conté que los dits hòmens hagen a donar a vós per tot lo present mes la meytat de la resta de la quístita de dos anys prop passats, la qual cosa ells per cosa en lo món no porien soplir, ans venen acordats de metre les persones e los béns en poder nostre e desranclir lo loch si donchs vós no-ls donau alcun temps que puxen soplir a la dita paga. Per ço, senyora, pregam a vós affectuosament als dits hòmens vullats donar alarch d'ací a la festa de Omnium Sanctorum prop vienet que ells hagen possibilitat de pagar a vós la dita paga. En altra manera, a nosaltres, ans no permetriem los hòmens perdissen lur[s] béns e lo vostre loch fos desabitat, covendrà interpretar lo dit capítol segons trobarem fer dejam per justícia. E de la dita cèdula havem atorgada còpia a vós, si la'n voldrets, e a respondre a aquella divenres primer vinent e veurets en aquella los altres caps en què demanen interpretació. Som stats marvellats com ací no és stat lo sènyer en Pere Romeu o altri per vós, atès que sabreu que la letra que nosaltres feyem als dits prohòmes contenie que dimarts prop passat fossen ací per rahó de les clamors que lo dit Peçe Romeu nos havie fetes dels dits hòmens. E, si plasent vos serà, d'ací divenres per tot dia hayam vostra resposta clara per ço que los dits hòmens no encorreguessen perill, lo qual nosaltres volem squivar de ells e de vós tant com puxam. E sie la santa trinitat guarda vostra. Escrita en Cervera a XXVII dies de setembre del any M CCCC XXXX hu.

A tot honor e servir vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

17

1441, setembre, 30. Cervera

Els paers de Cervera donen les gràcies a la senyora de Solivella per permetre que un pagament que li han de fer els habitants del seu lloc sigui ajornat i li anuncien que l'aniran a veure. D'altra banda, li demanen que accepti els

jurats que han estat elegits i que doni la seva conformitat a un préstec de blat per a sembrar que els habitants del lloc volen sol·licitar.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1441, f. 84 v.]

A la molt honorable la senyora de Çolivella.

Molt honorable senyora, vostra letra responsiva a una per nosaltres a vós tramesa havem rehebuda e hoyda la crehença per vos al honrat en Pere Romeu comanada e que ell a nosaltres és explicada. Fem a vós infinides gràcies com vós per vostra acostumada bondat havets volgut condescendre a nostres prechs, ço és, de comportar los prohòmens vehins de aquesta vila d'ací a la festa de Omnium Sanctorum de la primera paga que us havien a fer de la quantitat de la quèsta ha vós restava dels dos anys prop passats, segons en la sentència arbitral per nosaltres donada se conté. En son cars, semblants coses e majors faríem nosaltres per vós e coses vostres com vós ne aemprasseu. Certificant-vos, senyora, com los prohòmens han perfert a nosaltres de fer vers vós tot ço e quant nosaltres vullam. E, per aquesta rahó, nosaltres havem acordat que un dia fort prest nosaltres o dos de nosaltres siam aquí per apuntar e metre en tal apuntament tots los debats e alterchacions que són de vós ab los dits prohòmens, que Déu ne hage plaer e vós ne siats contenta e de aquí avant debat ni littigiü no-s puxe seguir de vós ab ells, ans vischau tots ab repòs. E, si plasant vos serà, senyora, vós admeteu los jurats que los prohòmens de Çolivella tots en concordia havien elets, segons forma de nostra sentència, e, axí mateix, los vullats consentir e prestar vostre decret en lo sindicat que los dits hòmens volen perquè puxen haver blat per a ssembrar e diners per pagar a vós la quantitat que us han a pagar, car als dits prohòmens plaurà que vós entrevingau en la seguretat que los dits hòmens faran de restituhir e tornar aquell en forma que lo vostre loch e hòmens se puxen sustentat e pagar a vós los delmes, censes e altres càrrechs que són tinguts pagar a senyor. E d'açò us pregam, per ben avenir de tots, que ans nosaltres no partirem d'aquí, si a Déu serà plasant, vós e los dits prohòmens romandrets clars a ab repòs, que d'aquí avant entre nosaltres no serà debat ni alterchació. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a XXX de setembre del any M CCCC XXXX hu.

A tot honor e servir vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

18

1441, octubre, 27. Cervera

Els paers de Cervera demanen a la senyora de Solivella que ella o un representant seu els rebí per tal de poder parlar sobre els pagaments que ha imposat als habitants del seu lloc.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1441, paper solter.]

A la molt honorable la senyora del loch [de] Çolivella.

Senyora molt honorable, ací són stats en Berenguer Barrufet, Arnau Grannell e Johan Prats, en noms lurs propis e dels altres vehins d'aquesta vila habitants en aquex loch de Çolivella, dients e affermans que per vós los serie stat fet manament que compartissen entre ells la quístia del present any, la qual los havets imposada a quantitat de CXXI lliures, e que aquella haien compartida per tot lo present mes de octorbre, sobre lo qual manament, senyora, ells vos haurien suplicada de part del consell del dit loch que us plagués moderar la dita tatxa o imposició a quantitat a ells tol·lerable e possible de pagar, com la tatxa o imposició feta per vós sie a llur semblant molt excessiva, atesa la disminució del poble del matex loch e la qualitat del temps que huy tenim, dient-los, més avant, que la compartió de la dita quístia haien feta per tot lo present mes, per la qual rahó han supplicat a nosaltres que sobre açò vos deguessem scriure e pregar-vos que la dita compartió deguessets a ells moderar e que lo manament per vós a ells fet no-ls corregués fins a tant que nosaltres haguessem parlat ab vós o ab alguna persona per part vostra eleta. Per què, senyora, vos pregam affectuosament que us plàcie de posar-vos en loch, vós o persona per vós, ab la qual pugam tractar e concordar de la dita imposició de quístia. E que entre tant als dits prohòmens no correge temps per lo dit manament. E més vos pregam que de la quístia a vós deguda dels anys passats que us són tenguts pagar per tot lo mes present vullats aquells soportar per spay de XV jorns, dins los quals ells crehen haver aguts diners per pagar-vos aquella. E d'açò, senyora, vos pregam no-ns digats de no e mostrarets a nosaltres gran complacència e als dits prohòmens assats benivolència. E, si en l'endemix porem fer per vós, senyora, alguna cosa que us sie plasant, scrits-nos-ne francosament. Scrita en Cervera a XXVII d'octubre, any M CCCC XXXXI.

A tot honor e servir vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

19

1442, abril, 19. Cervera

Els paers de Cervera comuniquen als prohòms de Solivella que han aclarit alguns aspectes de la sentència que els paers de l'any anterior havien dictat i els demanen que no iniciïn cap disputa amb la senyora del lloc,

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 58.]

Als honrats los prohòms de Çolivella, vassalls del senyor rey e vehins de la vila de Cervera.

Prohòmens, nosaltres havem interpretat e declarat sobre la sentència per los honorables precessors nostres pahers d'aquesta vila donada sobre la quèstió que menavets ab la senyora de Çolivella, hoc encara havem sentenciat de novell sobre alscons caps de la dita quèstió que no ere clar, en tal manera que, si plaurà

a Déu, d'aquí avant entre nosaltres no haurà plet ni alterchació, segons vos diran en Berenguer Barruffet e Bernat Salvador, portadors de la present, pregam-vos d'aquí avant no mogats qüestió, plet ni alterchació alcuna ab la dita senyora, car, si ho fets, conexeres que, axí com havets deffenedors de nosaltres, vos giraríem la squena, si donchs la dita senyora no us feye alsunes sobres, car axò no comportaríem. Nosaltres havem imformats los dits Berenguer Barruffet e Bernat Salvador de aquestes coses. Donats-los fe e crehença. E sie la trinitat santa guarda vostra. Scrita en Cervera a XVIII dies del mes de abril del any M CCCC XXXX dos.

Los pahers de la vila de Cervera.

20

1442, abril, 23. Cervera

Els paers de Cervera demanen als prohoms de Solivella que elegeixin una persona per acordar amb el representant dels vassalls de la senyora d'aquest lloc la forma de satisfer les despeses que han estat fetes durant el temps que han pledejat. D'altra banda, els trameten les instruccions referents a la manera de prestar l'homenatge de fidelitat als tutors de l'hereu de Ramon Berenguer de Llorac, que fou senyor de Solivella.

{AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 61 v.}

Als honrats los prohòmens de Çolivella, vassalls del senyor rey e vehins de la vila de Cervera.

Prohòmens, l'altre dia vos scrivim per en Berenguer Barrufet e Bernat Salvador, als quals comanam crehença a vosaltres per part nostra explicadora, la qual crehença ere en effecte que, sobre les messions e despeses per vosaltres fetes, los hòmens vassalls inmediats de la senyora de Çolivella al-leguen que ells no y són tenguts contribuir, per la qual rahó fou concordat ací, per fugir a missions e despeses, que per vosaltres sie elegit un bon hom e prohom e altre per part dels dits vassalls de la senyora e que aquells vos concorden. Per ço és necessari que per vosaltres los sie dit e, si necessari serà, feta una requesta que ells elegesquen lo dit prohom e per vosaltres que-n sie elet un altre. E, si los dits vassalls de la senyora no volran fer la dita elecció, que vosaltres ne parlets a la senyora, pregant-la que ella los man facen la dita elecció. E, si per açò no u volran fer, elegits vosaltres ab carta pública e après per nosaltres siam-ne certificats, car lavors nosaltres sabem ja que havem a ffer. E açò fem nosaltres per preservar-vos de messions e despeses.

Ítem vos trametem dins la present una cèdula interclusa en la qual és scrita la forma com havets a prestar lo homenatge de feilitat a la dita senyora e al honorable en Bertran de Vilaffrancha, tudors e curador[s] del hereu de mossèn Ramon Berenguer de Lorach, axí com a senyor propietari. Axí fets-li lo dit homenatge segons en la dita cèdula és contengut, car per justícia axí s'a a ffer. E los dits tudors

e curadors juren de tenir e servir tots privilegis, libertats, usus e consuetuts, segons los altres senyors passats han acostumat jurar, tenir e servir. De aquestes coses e altres havem informats n'Andreu Granell e Johan Coscollosa, portadors de la present. Donats-los fe e crehença axí com si nosaltres personalment vos ho dehem. E sie la santa trinitat vostra guarda. Scrita en Cervera a XXIII dies d'abril del any M CCCC XXXXIII.

Los pahers de la vila de Cervera.

21

1442, abril, 23. Cervera

Els paers de Cervera comuniquen a la senyora de Solivella que han escrit als habitants d'aquest lloc que són veïns de Cervera per tal que elegeixin una persona per acordar amb el representant dels vassalls d'ella la forma de satisfer les despeses que han estat fetes durant el temps que han pledejat i li demanen que, si aquests vassalls no elegeixen llur representant, ella els mani que ho facin.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 62.]

A la molt honorable madona Euffresina de Lorach, senyora de Çolivella.

Molt honorable senyora, nosaltres scrivim als prohòmens vehins nostres que elegesquen un bon hom e prohò, lo qual ensemps ab aquell que per los vostres vassalls serà elegit concorden los dits nostres vehins e los dits vostres vassalls de les messions e despeses que sobre lo plet se són fetes. Plàcie-us, senyora, si los vostres vassalls se feyen covidar de fer la dita elecció, que per vós los sie manat que ho facen. E açò per relevar messions, treballs e despeses. E conserve-us la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a XXIII dies de abril del any M CCCC XXXXII.

Senyora, a tot honor vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

22

1442, maig, 7. Cervera

Els paers de Cervera demanen als prohòms de Solivella que la host local es trobi preparada per tal de seguir la host ceriverina al primer avís que rebim.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 65 v.]

Als honrats los prohòmens del loch de Çolivella, vassalls del senyor rey e vehins de la vila de Cervera.

Prohòmens, per alcun cars assats urgent e necessari a aquesta vila e als vehins e singulars de aquella e encara per deffensió dels vassalls e regalies del senyor rey e los vehins de aquesta universitat e dels privilegis a aquella atorgats, per les quals rahons lo consell de aquesta vila ha acordat e ordonat la senyera sie treta de la sala de la paheria contra mossèn abbat de Ripoll, comensals e officials seus. Per què us pregam que vosaltres ab tota vostra host siats prests e aparellats, ben armats e a punt, ab vitualles per a [*espai en blanc*] jorns, en tal manera que a la altra primera letra que haurets nostra siats ab tota la dita vostra host en lo loch que us scriurem per seguir nosaltres e la bandera e host de aquesta vila, sens triga e dilació alcuna. E per res no hage falla. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a VII dies de maig del any M CCCC XXXX dos.

Los pahers de la vila de Cervera.⁶

23

1442, maig, 12. Cervera

Els paers de Cervera tornen a demanar als prohoms de Solivella que la host local es trobi preparada per tal de seguir la host cerverina al primer avis que rebin.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 74.]

Als honrats los prohòmens del loch de Çolivella, vassalls del senyor rey e vehins de la vila de Cervera.

Prohòmens, per alguns fets assats urgents e necessaris a aquesta vila e als vehins e singulars de aquella tochant honor e augmentació de les regalies del senyor rey e deffensió dels nostres privilegis havem de necessari la valença e socors vostre e de tots nostres vehins. Per què us pregam que a la altra primera letra que haurets nostra siats ab tota vostra host, ben armats e a punt en lo loch que us scriurem, ab vituales per a trenta dies, per seguir la senyera e ost de aquesta vila. E açò sens triga alcuna. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a XII dies de maig del any M CCCC XXXXII.

Los pahers de la vila de Cervera.⁷

⁶ Cartes semblants a aquesta van ser trameses a diverses poblacions, els habitants de les quals eren veïns de Cervera.

⁷ Cartes semblants a aquesta van ser trameses a diverses poblacions, els habitants de les quals eren veïns de Cervera.

24

1442, maig, 23. Cervera

Els paers de Cervera informen als jurats i prohoms de Solivella de diverses qüestions de llur interès.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 78.]

Als honrats los jurats e prohòmens de Çolivella, vassalls del senyor rey e vehins de la vila de Cervera.

Honrats sènyers, ací és vengut en Berenguer Barruffet e a-ns dit de part vostra que vosaltres volieu saber si la anada de Ripoll serie certa ni quant serie. Axí mateix, que sabesseu quanta gent hi trametreu. E, no res menys, nos ha dit si- porie fer que sabesseu ço que-ns havem retengut en secret sobre la qüestió de la senyora ab vosaltres. Nosaltres li havem respost, sobre la anada de Ripoll, que pensam poc romanir. Quant serà, encara no ho havem deliberat ni acordat, mas que tothom sie prest a la primera letra que haureu nostra. Quanta gent volem vostra, no havem encara moderada la gent, mas siau certs que vosaltres sereu tractats axí com nosaltres mateys e d'açò podets fiar. De ço que demanats del secret que-ns havem aturat de la senyora, no u podeu saber fins lo honorable en Luís de Vil-laplana, compaher nostre, sie vengut de la ciutat de Leyda, hon és anat per missatger de aquesta vila, que per ço havem porrogat lo temps de la cancelació que havem a ffer, segons en la sentència per nosaltres donada se conté, lo qual temps havem porrogat fins a la festa de Sant Johan prop vinent, bé que no sperarem tant, pus lo dit nostre compaher sie vengut, nosaltres vos havisarem de tot lo que demants, axí de la anada de Ripol e dels hòmens que y haurem a trametre, com de la liquidació de la vostra sentència e del secret que-ns havem retengut. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a XXIII dies de maig del any M CCCC XXXXII.

Los pahers de la vila de Cervera.

25

1442, juny, 11. Cervera

Els paers de Cervera demanen a la senyora de Solivella que no sigui cobrada la quístia als habitants d'aquest lloc fins que l'escrivà de la paeria cerverina hagi parlat amb ella.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 86 v.]

A la molt honorable madona Euffresina de Lorach, senyora de Çolivella.

Molt honorable madona, segons havem sabut certament vós havets fet fer al vostre batlle un manament als hòmens de Çolivela que dins sis dies hagen

pagada la quèstia a vós, la qual ja és comparada per los dits prohòmens l'any prop passat, relivada la gràcia de X lliures a ells feta per vós, etc. Per la qual rahó pregam-vos affectuosament vos plàcie porrogar lo dit termini dels dits sis dies fins lo nostre scrivà sie stat aquí a vós, lo qual hi serà, Déu volent, dimercres primer vinent per intimar-vos la interpretació per nosaltres donada en la quèstió de vós e dels dits prohòmens. E per aquell nosaltres vos avisarem de certes coses, les quals per letra no curam scriure a vós, madona. E d'açò us pregam no hage falla. Scrita en Cervera a XI dies de juny del any M CCCC XXXX dos.

Molt honorable madona, los pahers de la vila de Cervera a tot honor vostre prests.

26

1442, juny, 28. Cervera

Els paers de Cervera demanen als jurats i prohoms de Solivella que la host local es trobi preparada per tal de seguir la host cerverina al primer avís que rebin.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 90.]

Als honrats los jurats e prohòmens del loch de Çolivella, veïns de Cervera.

Honrats senyors, no ha molts dies passats vos scrivim pregant-vos que a la primera altra letra que hauríets nostra fossets ab tota vostra ost, ben armats e a punt, ab vitualles per a XXX dies, en lo loch que per nosaltres vos serie scrit per seguir vosaltres a la senyera e ost de aquesta vila, segons en la dita nostra letra és contengut. Per què, senyors, ara, ab la present, vos pregam e requerim que al [*espai en blanc*] dia del prop vinent mes de juliol siats vuit balesters e quatre empavesats, ab dues atzembles e vitualles per a XXX dies, en lo loch de [*espai en blanc*] per seguir e acompa[n]yar la bandera de aquesta vila ab nosaltres ensemps en tal loch, que, mantenit los vassalls e regalies del senyor rey e los vehins de aquesta vila, farem la honor de la dita vila e dels singulars de aquella e encara deffendrem los privilegis a aquesta vila atorgats, ús e pràtica de aquells. E açò per res no hage falla, que, fahent lo contrari, serie gran dan e perill nostre e vostre e de tots los vehins nostres. Scrita en Cervera a XXVIII dies de juny del any M CCCC XXXXII.

Los pahers de la vila de Cervera.⁸

⁸ Cartes semblants a aquesta van ser trameses a diverses poblacions, els habitants de les quals eren veïns de Cervera.

27

1442, setembre, 21. Cervera

Els paers de Cervera informen a la senyora de Solivella del procés de recaptació de drets de veïnatge que s'està realitzant.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1442, f. 126 v.]

A la molt honorable madona Euffrasina de Lorach, senyora de Çolivella.

Molt honorable madona, vuy, data de la present, una vostra letra havem rebud, la qual entesa, vos responem que nosaltres, miyençant lo consell de aquesta vila, havem donat a pleguar tots los vehinatges deguts a aquesta vila al honorable en Pere Farrer, en la plega del qual havem promès no donar allarch o comport a qualsevulla universitat, vila o loch ne a singular algú. E, si ho fem, no és càrrech de dit plegador demanar més avant aquell deute, mas de nosaltres. E com nosaltres, per vostre voler e sguart, vos haiam fet venir lo dit Pere Farrer, preguant aquell volgués comportar fins al saffrà sobre lo vehinatge, de quèns scrivi, lo qual, segons diu, ja havie donats altres allarchs als vostres hòmens e a la jornada no lli han res atès. Per què ara no comportarie pus e que, si allarch se demane, que no-n entèn a pleguar, ans sie a vostre càrrech. E nosaltres, vegents que en açò no podem més fer, greu que-ns [és], per vostre sguart e honor, pregam-vos nos haiats per scusats com no us podem haver allarch, car serie cosa nova que nosaltres nos ho perforçacen tal atraviment, ço que tampoch, sens lo dit consell, fer no poriem. Del allarch de micer Pere e de nostre scriva havem parlat ab ells, los quals vos ne scriuen de llurs intencions. E no pus sinó que la santa trinitat sia guarda vostra. Scrita en Cervera a XXI de setembre del any mil CCCC XXXXII.

Molt honorable madona, a vostre honor prests los pahers de la vila de Cervera.

28

1445, març, 30. Cervera

El consell de seixantena de Cervera acorda que la proposta presentada per Bertran de Vilafranca, tutor i curador dels fills del difunt Ramon Berenguer de Llorac, que fou senyor de Solivella, i altres coses proposades siguin examinades l'endemà.

[AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1445, f. 22 v.]

En lo qual consell de LX^a fonch preposat per lo honorable en Bertran de Vilafranca, tutor e curador dels fills de mossèn Berenguer Ramon de Lorach, quòndam senyor de Çolivella, e presentades certes lletres, ço és, de la senyora

reyna, de mossèn de Saraguoça e de mossèn de Lleyda, sobre los vehins del loch de Çolivella, continent en effecte que la senyora reyna pregue e encarregue al[s] pahers e prohòmens que vullen soltar e remetre los dits vehins, com ella remete los sacraments e homenatges, les quals letres foren lestes en lo present consell de LX^a.

Sobre açò e les altres coses preposades, atès que és hora tarda e atès que y ha moltes preposicions e és interès de alguns, a les quals no-s pot provehir sino exien deffora e los prohòmens no bastarien a tenir o cloure lo present consell, per tant los honorables pahers manaren ésser fets albarans per a demà a tenir consell de LX^a.

29

1445, març, 31. Cervera

El consell de seixantena de Cervera acorda que la proposta presentada per Bertran de Vilafranca sigui examinada per una comissió i que després el consell ordinari acordi el que cregui convenient.

AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1445, f. 26.

[*Al marge esquerre:*] Dels vehins de Solivella.

En lo qual consell de LX^a fonch feta semblant preposició per lo honorable en Bertran de Vilafrancha, curador, qui damunt anadint-hi que no entenen res a ffer en preiudici o derogació dels privilegis de la vila e libertats e usos de aquella.

Sobre açò lo dit consell de LX^a volch, acordà, ordonà e del·liberà que aquest fet sie remès als senyors de pahers ab los honorables advocats o advocat de la vila, ensemps ab alguns prohòmens que si puixen penre, los quals vegem e apunten quins, quals ni quants preiudicis se poden causar ni fundar en lo fet dels dits vehins, e, axí mateix, veure quins ni quals expedients seran pus útils e proffitoses a la vila, sens lesió e preiudici dels privilegis de la vila, però, ans que de res concloguen dels dits fets, ho reporten al consell ordinari de la dita vila per ço que per aquell sie ordonat e del·liberat quina e qual conclusió en daran al dit negoci, remetent-ho lo present consell al dit consell ordinari, havent per ferm e agradable lo present consell tot ço e quant per lo consell ordinari serà fet.

Johan Martell dix que, atès que açò és de consell de LX^a, que u remet a aquell.

30

1445, abril, 2. Cervera

El consell ordinari de Cervera acorda per majoria que es faci pagar la major quantitat possible de diners als veïns de la vila que habiten a Solivella per tal de poder lluir algun censal i que després es cancel·li aquest veïnatge.

[AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1445, f. 29.]

Ítem fon preposat en lo dit consell per lo honorable en Bertran de Vilafrancha dient en effecte que-ls plàcie ben atendre e en desliurar-los del vehinatge de la dita vila, segons ja en lo consell de LX^a és stat proposar e del·liberat per aquell sia remès als senyors de pahers e a alscons prohòmens e après al consell ordinari. Per tant pregue e suplique lo present consell lli plàcie sàviament provehir.

Sobre açò lo dit consell o la més partida de aquell volch, acordà, ordonà e del·liberà que los senyors de pahers ab los prohòmens dessús dits, ensemps ab los honorables advocats, traguén e hagen tota aquella maior quantitat que poran dels hòmens de Solivella, la qual paguen en comptant com pus prestament poran, per ço que aquella servesque a quitar algun censal de la vila, e que après los dits hòmens sien remoguts del dit vehinatge a consell dels dits advocats, los vots dels quals hage ésser scrit de llur mà e continuat en lo libre dels consells per lo scrivà de la paheria ans que finen dels dits affers.

Berenguer Miquel dix que los vehins se stiguén axí com se stan. Pere Sarró, ídem. Johan Comeles, ídem. Ffrancesch Figuer, ídem. Jachme Pallers, ídem. Macià Serra, ídem. Ffrancesch de Plegamans dix que-ls sie feta gràcia de la meytat de la pensió e que-s stiguén. Johan Ginot dix que-s stiguén, mes, si a exir van, que paguen CCC lliures.

31

1445, abril, 6. Cervera

El consell ordinari de Cervera, atès que cancel·lar el veïnatge dels habitants de Solivella aniria contra els privilegis i costums de la vila, acorda per majoria que aquest veïnatge es mantingui, però que sigui disminuïda la pensió que ells paguen.

[AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1445, f. 31.]

Ítem fonch preposat en lo dit consell per los dits honorables pahers dient que ja sap lo present consell com disapte pus prop passat se tingué consell e, sobre lo fet dels vehins de Solivella, los consellés foren vuyt d'un acort e vuyt d'altra, per tant ells ho tornen preposar en lo present consell los plàcie sàviament provehir.

Sobre açò lo dit consell o la maior partida de aquell volch, acordà, ordonà e del·liberà que, attès que soltar los dits vehins serie gran forat al privilegi e costum de la dita vila, que los dits vehins se stiguen e no sien relaxats en nenguna manera, però, attès que s diu que los dits vehins són disminuïts e apobrits, que per los senyors de pahers los sie disminuïda o baxada la dita pensió segons a ells serà ben vist fahedor, havent per ferm o agradable lo dit consell tot ço e quant per los dits honorables pahers serà fet.

Jachme d'Agramuntell, Pere de Robió, Johan Gil·labert, Anthoni Arnau, Anthoni Solà [e] Ffrancesch de Plegamans hisqueren a vots en scrits continuats quiscú de llur mà.

32

1445, abril, 10. Cervera

Els paers de Cervera comuniquen a Bertran de Vilafranca, de Montblanc, l'acord del consell municipal cerveri de mantenir el veïnatge amb els habitants de Solivella.

[AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1445, f. 20.]

Al molt honorable e molt savi sènyer en Bertran de Vilaffranca, a Muntblanch.

Molt honorable e molt savi sènyer. Aprés vós fos partit de ací tanttost lo dimarts aprés següent, nosaltres fem convocar consell, en lo qual proposam lo fet dels vehins de Çolivella, per los quals vós erets ací vengut, lo qual consell acordà, deliberà e cloqué que, attès que soltar axí lo dit vehinatge serie gran interès e perjudici a la universitat de aquesta vila e als privilegis de aquella, que al dit vehinatge no sie tochat en res, ans se stiguen axí com se stan, segons forma dels capítols. Però, per tant com se diu que són diminuhits e aquells que hi són romasos són flachs en facultats, que·ls sie diminuhida e baxada la pensió que paguen per rahó del dit vehinatge a conexença de nosaltres. E veus ací, sènyer molt honorable, l'acort e deliberació del dit consell. Avisam-ne vostra gran saviesa perquè acordets quina serà vostra voluntat sobre lo dit fet. E sie la santa trinitat guarda vostra. Scrita en Cervera a X dies de abril del any M CCCC XXXXV.

Molt honorable sènyer, los pahers de la vila de Cervera a tot honor vostre prests.

33

1449, gener, 13. Cervera

El consell ordinari de Cervera, atès que el senyor i els habitants de Solivella volen cancel·lar els pactes de veïnatge que tenen amb Cervera, acorda que els paers cerverins s'assabentin de la manera en què es faria aquesta cancel·lació i que, posteriorment, ho exposin durant un altre consell ordinari.

[AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1449, f. 16.]

[*Al marge dret:*] Del fet de Çolivella.

Ítem fonch preposat en lo dit consell per los dits honorables pahers dient que a ells és stat dit per en Lorach, senyor de Çolivella, que ell e que aquells seus hòmens qui són vehins de aquesta vila los dits vehins se volen exir del dit vehinatge e donarien alguna bona quantitat a la vila que fossen solts del dit vehinatge, car, tant com toque en lo homenatge, ja n'an provisió de la senyora reyna que·ls los solte. Per tant ells ho reporten en lo present consell los plàcie sàviament provehir.

Sobre açò lo dit consell volch, acordà, ordonà e del·liberà que los senyors de pahers se entremeten e sàpien quina ne quanta quantitat donen a la vila ne en quina forma e manera ne volen exir e, ans que no finen de res, que u reporten en altre consell ordinari, per ço que per aquell sie provehit e acordat sobre les dites coses.

34

1451, desembre, 4. Cervera

Èl consell ordinari de Cervera acorda que la petició feta pels veïns de Solivella de poder ajornar el pagament dels drets de veïnatge sigui examinada pel consell de seixantena.

[AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1451, f. 101.]

[*Al marge esquerre:*] Dels hòmens de Çolivella.

Ítem fonch preposat en lo dit consell per los dits honorables pahers dient que a ells és stat dit per part dels hòmens de Çolivella que no basten a pagar lo dret del vehinatge, per tant pregaven a ells que·ls volguessen comportar algun temps competent. E, com ells no haien facultat e manera de donar comport de temps, ells ho reporten en lo present consell los plàcie sàviament provehir e acordar.

Sobre açò lo dit consell volch, acordà, ordonà e del·liberà que sie remès al consell de LX^a.

35

1451, desembre, 18. Cervera

Els veïns de Solivella demanen a les autoritats cerreverines que els donin facilitats per al pagament dels drets de veïnatge.

[AHCC, Fons Municipal, Veïnatge, paper solter.]

Ihesus.

Los vehins de Çolivella, ab totes lurs necessitats, en lo present any han pagades XVIII lliures del mes de setembre ençà per rahó de vehinatge e han voluntat fer la rahó mentre que poder los bast. És veritat que als cuns dels dits vehins han feta cessió de béns e són fets totalment inàbils e inpotents e per ço lo càrrech és uy tot de aquels vehins qui cessió de béns feta no han, lo qual càrrech porten ab gran afany e trebayl, la sterelitat dels anys passats e la gran inòpia que uy és en la terra considerada. Per ço sopliquen a les savieses de vosaltres, honorables pahers de Cervera, los vehins damunt dits que us plàcie que dels ròcechs del dit vehinatge, los quals se roceguen per lo defayliment dels altres vehins qui cessió de béns han feta e per la inòpia damunt dita, vuylats fer alguna gràcia, tornant-ho an alguna competent suma e que aquela vos plàcie compartir en quatre o cinch pagues, en manera que sens missions e sens dampnatges los dits vehins hisquen de deute e sien per vosaltres comportats e hagen causa de dir laors de la insigne vila de Cervera e altres hagen devoció recórrer al vehinatge e consorci de vosaltres e aço us hauran a gràcia, etc. E perquè sapiau lur inòpia vos denunciem ab to[ta] veritat que per fer la darrera paga de deu liures han haüt a malleva blat a ecsés de for, de què hauran ya prou afany de pagar-lo en les messes, etc.

Altissimus, etc.

36

1451, desembre, 18. Cervera

El consell de seixantena de Cervera acorda que la petició que fan els veïns de Solivella sigui examinada durant el proper consell de seixantena.

AHCC, Fons Municipal, *Consells*, 1451, f. 104 v.

Dels vehins de Solivella.

Ítem après en lo dit consell de LXª fonch presentada per en [espai en blanc] Aldomar, en nom e per part dels hòmens de Çolivella, una cèdula de paper scrita del tenor següent:

«Ihesus. Llos vehins de Çolivella, ab totes llurs necessitats, en lo present any [espai en blanc]».

Sobre açò lo dit consell de LX^a volch, acordà, ordonà e del·liberà ut supra.⁹

37

1457. Cervera

Els paers de Cervera deixen constància dels cobraments del veïnatge de Solivella.

[AHCC, Fons Municipal, *Dates i rebudes*, 1457, f. 56 v., 58 v. i 60 v.]

Ítem deu més, los quals rebé per mans d'en Anthoni Aleu, de Çolivella, per rahó del vehinatge que ffan a la vil·la per lo present any, a XVI de agost, ... I lliura, XVIII sous.

[...].

Ítem més ha rebut d'en Anthoni Aleu, de Çolivella, per lo vehinatge que fan a la vil·la, a XII de setembre, ... II lliures, X sous, VI [diners].

[...].

Ítem més a rebut dels vehins de Çolivella per mans d'en Anthoni Aleu per lo vehinatge del present any, a XIII de noembre, ... I lliura, II sous.

Ítem més a rebut d'en Anthoni Aleu per rahó del vehinatge de Çolivella del present any, a XIII de noembre, ... II lliures, II sous.

[...].

Ítem més a rebut del vehinatge de Çolivella per mans d'en Anthoni Aleu per lo vehinatge del present any, a XII de denbre, los quals donà en dues pagues, ... III lliures, III sous.

Dades de l'estudi

Rebuda, novembre del 2005; acceptació, desembre del 2005; supervisió, Gener Gonzalvo Bou.

⁹ L'acord a què fa referència és el següent: «Sobre açò lo dit consell de LX^a volch, acordà, ordonà e del·liberà que sie remès al consell de LX^a del any vinent». Al llibre de *Consells* de l'any següent, no hem trobat cap notícia sobre aquesta petició.